

Besluit van de gemeenteraad van de gemeente Alphen aan den Rijn houdende regels omtrent het protocol voor agressie jegens politieke ambtsdragers

Belangrijke telefoonnummers

Noodgeval: 112

Beveiliging gemeentehuis: nader in te vullen

Beveiliging (bij uitval mobiele netwerk): nader in te vullen

Vertrouwenslijn: 0800 2800 200

Ondersteuningsteam Weerbaar Bestuur: 070-3738314

Slachtofferhulp: 0900-0101

Inleiding

Voor politieke ambtsdragers is het belangrijk dat zij gemakkelijk benaderbaar zijn, open in de samenleving kunnen staan, het politieke debat vrij kunnen voeren, publieke taken vrij van dwang en drang kunnen uitoefenen en dat besluiten zonder druk kunnen worden genomen. Zij kunnen worden geconfronteerd met grensoverschrijdend gedrag van inwoners, ambtenaren of van andere politieke ambtsdragers, zoals: uitschelden, beledigen, persoonlijke bedreiging of bedreiging aan het adres van familie, langdurig stalken, fysieke agressie en in extreme gevallen bijvoorbeeld gijzeling. Grensoverschrijdend gedrag kan, bedoeld of onbedoeld, de besluitvorming beïnvloeden en raakt dan aan de integriteit van de besluitvorming. Het kan mogelijk een ondermijnend effect hebben. De onlustgevoelens die worden veroorzaakt door dreiging en agressie, kunnen daarnaast een grote impact hebben op degene die het overkomt en op zijn of haar omgeving. Ervaring met agressie kan leiden tot vermindering van het plezier in het uitoefenen van de functie, minder goed functioneren of ziekteverzuim.

Politieke ambtsdragers vervullen hun publieke taken per definitie in de openbaarheid; de manier waarop zij omgaan met agressie heeft zodoende altijd een voorbeeldfunctie.

1. Basisafpraak

Grensoverschrijdend gedrag tegen of tussen politieke ambtsdragers (waaronder in dit verband naast collegeleden en raadsleden ook raadscommissieleden worden verstaan) van de gemeente Alphen aan den Rijn is nooit acceptabel. De basisafpraak is dat de individuele politieke ambtsdrager grensoverschrijdend gedrag vanwege zijn of haar functie altijd intern meldt en vervolgens de vastgelegde handelwijze in dit protocol volgt. De in dit protocol opgenomen afspraken zijn erop gericht om in overleg regie te voeren zodra er sprake is van grensoverschrijdend gedrag tegen politieke ambtsdragers.

2. Wat is emotioneel gedrag, wat is grensoverschrijdend gedrag en wat is agressie ?

Onder emotioneel gedrag wordt verstaan dat een **persoon** op een emotionele manier begrip vraagt voor zijn persoonlijke situatie, kritiek geeft op de regels of op het beleid van de gemeente, of bijvoorbeeld boos is over een beslissing van de gemeente. Emotioneel gedrag is van korte duur en laat zich corrigeren. Voor dergelijk gedrag kan (enig) begrip worden getoond. Emotioneel gedrag is niet verboden, boosheid is niet grensoverschrijdend en is geen agressie.

Grensoverschrijdend gedrag is: aanhoudend emotioneel gedrag, aanhoudende boosheid of het aanhoudend uiten van beledigingen en gedrag dat – nadat de burger erop is aangesproken – niet verandert of juist verergert.

Het gedrag is gericht op:

- het teweegbrengen van onlustgevoelens;
- het verstoren van de orde of op ontoelaatbare wijze beïnvloeden van de taakuitoefening;
- het veroorzaken van pijn, letsel of schade.

Agressie valt onder grensoverschrijdend gedrag. Onder agressie wordt in navolging van de zogenaamde Eenduidige Landelijke Afspraken bijvoorbeeld verstaan: lichamelijke en verbale agressie, belaging, intimidatie en bedreiging gepleegd in of door omstandigheden die verband houden met de uitvoering van de publieke taak. Dit kan gepaard gaan met beschadiging van goederen. Onder agressie wordt in dit protocol ook verstaan ieder gebruik van geweld.

De norm die binnen de gemeente Alphen aan den Rijn wordt gehanteerd is het eigen gevoel van veiligheid van de betrokken politieke ambtsdrager (of dat van de gezinsleden). Op het moment dat hij/zij zich

door het gedrag van derden belemmerd voelt in het functioneren als politiek ambtsdrager, is de norm overschreden.

3. Melden van grensoverschrijdend gedrag of een vermoeden hiervan

Het is een belangrijk uitgangspunt dat (een vermoeden van) grensoverschrijdend gedrag veilig kan worden gemeld. Op basis van het gesprek met de melder wordt een weging gemaakt of een vervolgstap wordt gemaakt. Een vervolgstap wordt niet gemaakt zonder de melder daarin te kennen en hierover overeenstemming te bereiken.

Grensoverschrijdend gedrag, of een vermoeden hiervan, wordt altijd intern gemeld.

- Raadsleden melden incidenten bij de griffier. De griffier stelt de burgemeester op de hoogte van de melding;
- Wethouders melden incidenten bij de gemeentesecretaris. De gemeentesecretaris stelt de burgemeester op de hoogte van de melding;
- De burgemeester meldt een incident bij de gemeentesecretaris en de Commissaris van de Koning, de griffier wordt hiervan op de hoogte gebracht;
- In alle gevallen wordt de teamleider Veiligheid en Inspectie op de hoogte gebracht.

De gemeentesecretaris respectievelijk de griffier laten alle meldingen door de arbo-coördinator registreren in het Gemeentelijk Incidenten Registratiesysteem (GIR) van de gemeente. De resultaten van incidenten worden zonder vermelding van persoonsgegevens aangeleverd t.b.v. de Rapportage monitor integriteit en veiligheid Openbaar bestuur van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

4. Interne maatregelen

Na iedere interne melding wordt door de ontvanger van de melding en in ieder geval (een vertegenwoordiger van) het slachtoffer besproken welke maatregelen tegen de veroorzaker worden genomen. Nagegaan wordt of de veroorzaker bij meer incidenten betrokken is geweest. Diverse teams (zoals Juridische Zaken, P&O, Veiligheid en Inspectie, en de arbo-coördinator) van de gemeente zijn hierbij beschikbaar voor ondersteuning.

Al naar gelang de ernst van het grensoverschrijdend gedrag (en als sprake is van herhaald gedrag) kan de gemeente:

- de persoon verwijderen uit een gebouw/van een terrein;
- de persoon mondeling of schriftelijk waarschuwen;
- (tijdelijk) de dienstverlening beperken of (tijdelijk) de toegang ontzeggen tot de gemeentelijke gebouwen. De burgemeester en de college- en/of raadsleden zijn te allen tijde bevoegd een burger te verzoeken een gebouw te verlaten en mondeling de toegang tot een gebouw te ontzeggen. De ontzegging wordt schriftelijk bevestigd;
- de persoon oproepen voor een (orde- of herstel) gesprek met een daartoe aangewezen vertegenwoordiger van de gemeente over het ongewenste gedrag;
- het voorval melden bij de politie (als het gedrag niet strafbaar is, maar wel grensoverschrijdend, kan melding worden gedaan bij de politie, zodat het incident in ieder geval bekend is bij de politie);
- aangifte doen bij de politie (in geval van een strafbaar feit);
- andere maatregelen treffen, al naar gelang de omstandigheden.

De maatregelen worden bij voorkeur binnen 48 uur na het incident getroffen en schriftelijk aangekondigd. Maatregelen kunnen worden toegepast na iedere (interne) melding.

5. Melding en aangifte

Grensoverschrijdend gedrag kan strafbaar zijn. Het is van groot belang dat van mogelijk strafbaar gedrag zo snel mogelijk aangifte wordt gedaan.

Voorbeelden van grensoverschrijdend gedrag dat strafbaar kan zijn:

- beledigingen, (doods)bedreigingen uiten;
- dreiging met represailles, bedreigen (van familieleden) en uitvoeren van dreigementen;
- schoppen, spugen en andere fysieke agressie;
- letsel toebrengen of materiele schade veroorzaken en gedrag dat anderen in gevaar brengt;
- Lokaalvredebreuk, het na herhaaldelijk verzoek niet de ruimte of het gebouw verlaten.

De griffier en/of de gemeentesecretaris en in ieder geval de teamleider Veiligheid en Inspectie overleggen zo nodig met de betrokkene(n) en met de politie over de ernst van de situatie en de aangifte. Bij het doen van aangifte kiest de politieke ambtsdrager domicilie op het adres van de gemeente Alphen aan den Rijn en nooit op het privé adres. De betrokkene laat zich bij de aangifte zo nodig bijstaan door de burgemeester, griffier of gemeentesecretaris.

6. Noodgevallen en alarmering beveiliging

Wanneer zich een noodgeval voordoet, belt de bedreigde altijd 112 en geeft aan waar hij/zij zich bevindt en (indien mogelijk) wat de situatie is. Tijdens een noodgeval in het gemeentehuis wordt naast 112 ook altijd het interne noodnummer 06 29465373 (of bij uitval mobiele netwerk 0172-465555) van de beveiliging gebeld. De beveiliging belt dan eveneens 112 en alarmeert de ploegleider BHV. Opvang en begeleiding van de hulpdiensten wordt dan verzorgd door de ploegleider BHV.

Zolang de dreiging duurt en de bedreigde niet weg kan komen, staat de eigen veiligheid van de bedreigde voorop. De bedreigde geeft de bedreiger zijn zin en laat dit uit houding en gedrag blijken. De bedreigde probeert kalm te blijven en de bedreiger niet te provoceren (met een grapje, onverwachte beweging of iets dergelijks).

7. Follow-up na melding en/of aangifte bij de politie

- De (Hoofd-)officier van Justitie wordt, door tussenkomst van de beleidsmedewerker Bewaken, Beveiligen & Crisisbeheersing van het arrondissementsparket Den Haag, door de politie op de hoogte gesteld bij een dreigingsmelding en/of een aangifte.
- Bij dreiging tegen een persoon ligt de verantwoordelijkheid voor de beslissing over het treffen van beveiligingsmaatregelen, in het kader van de strafrechtelijke handhaving en het bewaken en beveiligen, bij de (Hoofd)officier en doet de politie voorstellen over de te nemen maatregelen (artikel 1 lid 2 Politiewet, aanwijzing beveiliging van personen, objecten en diensten).
- Als de burgemeester zelf onderwerp is van dreiging, blijft de Hoofdofficier van Justitie verantwoordelijk en kan worden overlegd met de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid van het Ministerie van Veiligheid en Justitie. Als de burgemeester slachtoffer is, wordt tevens de Commissaris van de Koning op de hoogte gesteld.
- Als het te verwachten effect en de aard van de gebeurtenis op het terrein van de openbare orde ligt, dan maakt de burgemeester zo nodig gebruik van zijn bevoegdheden op grond van de Gemeentewet (artikel 172 Gemeentewet).
- Aanvullende beveiligingsmaatregelen worden in goed overleg tussen gemeente, politie en OM getroffen en uitgevoerd.
- De politie voert maatregelen in de openbare ruimte uit (surveillance, cameratoezicht).
- De gemeente is verantwoordelijk voor de uitvoering van bijzondere maatregelen aan de woning in het kader van (be)dreiging en maatregelen die noodzakelijk zijn vanwege specifieke omstandigheden en risico's en eventueel herstel na afloop van de dreiging.
- De Inspectie SZW (voorheen Arbeidsinspectie) wordt binnen 24 uur gewaarschuwd door de gemeentesecretaris of door de griffier als sprake is van een ernstig incident waarbij een politieke ambtsdrager lichamelijk of geestelijk letsel oploopt, in het ziekenhuis moet worden opgenomen, blijvende schade overhoudt aan de gezondheid of overlijdt aan de gevolgen (tel. 0800-5151).
- De gemeentesecretaris en/of de griffier zorgen voor terugkoppeling aan de betrokkenen en aan de Gemeenteraad over de strafrechtelijke vervolging en de resultaten daarvan.

8. Communicatie

De burgemeester informeert, met instemming van de betrokken politieke ambtsdrager, al dan niet vertrouwelijk het college en/of de gemeenteraad/ fractievoorzittersoverleg over een incident en hoe daarop is/wordt gehandeld.

De burgemeester, de griffier, de collegeleden of raadsleden kunnen, bij een aangifte vanwege een incident gerelateerd aan een politieke ambtsdrager, een gezamenlijke reactie van de gemeenteraad en college initiëren om publiekelijk, eensgezind, duidelijk en krachtig te kunnen reageren tegen het grensoverschrijdend gedrag en/of agressie. Van een publieke reactie wordt afgezien wanneer hierdoor de veiligheid van de betreffende politieke ambtsdrager in het geding kan komen of het niet in het belang van het onderzoek is. Bij deze afweging zijn in ieder geval de betreffende politieke ambtsdrager, de politie, burgemeester en de griffier betrokken en is het advies van de politie zwaarwegend. Wanneer niet gekozen wordt voor een publieke reactie blijft de verstrekte informatie vertrouwelijk.

In geval van bedreiging van één of meer politieke ambtsdrager(s) is de burgemeester ten overstaan van de gemeenteraad (al dan niet vertrouwelijk) woordvoerder. De burgemeester kan zich desgewenst laten bijstaan door de Hoofdofficier van Justitie. Als de burgemeester direct betrokken is, wordt in overleg met de burgemeester, de locoburgemeester en eventueel de Commissaris van de Koning de handelwijze bepaald. Andere politieke ambtsdragers worden met instemming van het slachtoffer op de hoogte gebracht van een incident, tijdens een collegevergadering en een besloten fractievoorzittersoverleg. Vertrouwelijkheid wordt daarbij, zo nodig, in acht genomen. In het geval van voortdurende dreiging is het van groot belang dat niemand uitspraken doet die leiden tot verhoging van veiligheidsrisico's.

Zodra een strafrechtelijk onderzoek is begonnen, ligt de woordvoering bij het OM. Communicatie en contacten met de pers worden overgelaten aan het OM in samenspraak met de communicatieadviseur van de Gemeente Alphen aan den Rijn en de Politie. De adviseur van de gemeente stemt, over een

eventuele communicatieboodschap bij een ernstige (be)dreiging, altijd af met de afdeling voorlichting van het Openbaar Ministerie. Getroffen (politie) maatregelen in de publieke ruimte worden nooit naar de pers gecommuniceerd. Afspraken over woordvoering worden altijd in acht genomen.

9. Schade, opvang en nazorg na incidenten

Het kan zijn dat schade is geleden door de gemeente zelf, aan persoonlijke eigendommen van de betrokkene of dat aanvullende kosten moeten worden gemaakt (bijvoorbeeld medische). Los van de vraag of de gemeente of de betrokkene verzekerd is voor de schade, is het uitgangspunt dat schade zoveel mogelijk wordt verhaald op de veroorzaker. In dit geval kan voor advies contact opgenomen worden met Juridische Zaken en Inkoop, team Verzekeringen en Aansprakelijkheidstellingen van de gemeente Alphen aan den Rijn.

Grensoverschrijdend gedrag zoals bedreiging en intimidatie e.d. laat niemand onberoerd. Dergelijk ongewenst gedrag tast ook, vaak onbewust, de manier waarop beslissingen in het werk tot stand komen aan. Onzekerheid over eventuele gevolgen maakt het lastig om de situatie met anderen te bespreken. Een isolement kan het gevolg zijn.

Voor juridisch advies, praktische of emotionele ondersteuning kan ook meestal kosteloos contact worden opgenomen met bijvoorbeeld:

- a. Slachtofferhulp (0900-0101 en www.slachtofferhulp.nl);
- b. Vertrouwenslijn. De Vertrouwenslijn helpt politieke ambtsdragers bij vormen van ongewenst gedrag, zoals bedreiging, intimidatie en geweld. De Vertrouwenslijn is opgericht in opdracht van het Ministerie van BZK om politieke ambtsdragers bij te staan en te adviseren. Er kan anoniem worden gebeld naar de Vertrouwenslijn op 0800 2800 200 (zeven dagen per week van 10.00 tot 17.00 uur). Voor persoonlijke - of zakelijke vragen kan contact worden opgenomen via de kantoorlijn op 088 5543 218.
- c. Ondersteuningsteam Weerbaar Bestuur. Dit ondersteuningsteam is een aanvulling op de ondersteuning die de ministers van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties en Justitie en Veiligheid, de Commissarissen van de Koning en politieke partijen vanuit hun rol bieden. Dit ondersteuningsteam biedt een breed en snel in te schakelen netwerk van vakgenoten, experts en ervaringsdeskundigen. Telefoonnummer: 070-3738314. Website: www.weerbaarbestuur.nl
Via het Netwerk Weerbaar Bestuur is ook ARQ IVP (specialist in psychotrauma) beschikbaar voor advisering en ondersteuning tijdens en na ingrijpende gebeurtenissen. Website: www.ivp.nl. Algemeen nummer hulpverlening (van 8:30 tot 17:00 uur): 020 840 76 20. Noornummer (na 17:00 uur): 088 330 51 12.
- d. De eigen huisarts (voor eerstelijnszorg);
- e. Beroepsverenigingen.

Deze opsomming is niet uitputtend. In een concrete situatie kan met een melder of slachtoffer worden meegedacht over mogelijkheden.

Na verloop van tijd zorgen de functionarissen bij wie de melding is gedaan voor een gesprek met de slachtoffers over de eventuele gevolgen. Er is daarbij ook aandacht voor betrokken familieleden, naaste collega's of andere personen die voor het slachtoffer belangrijk zijn. De burgemeester en griffier (raadsleden)/gemeentesecretaris (dagelijks bestuurders), nemen ten aanzien van mogelijkheden rond schadeafwikkeling, opvang en nazorg een actieve rol in richting slachtoffer.